

AFGØRELSE

(Varmeforsyning)

energi

KLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15
1360 København K

Besøgsadresse:
Linnésgade 18, 3. sal
1361 København K

Tlf 3395 5785
Fax 3395 5799

www.ekn.dk
ekn@ekn.dk

KLAGE FRA (XX) over
AFGØRELSE FRA Energitilsynet af 18. august 2009
OM Krav fra Lørslev Fjernvarmeforsyning a.m.b.a. om udtrædelsesgodtgørelse

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

NÆVNETS Nævnensformand, dommer Poul K. Egan
SAMMEN- Næstformand, professor, dr.polit. Chr. Hjorth-Andersen
SÆTNING Professor, cand.jur. & Ph.D. Bent Ole Gram Mortensen
I SAGEN Fhv. direktør, cand.polyt. H. C. Mortensen
Direktør, cand.oecon. Niels Jørgen Ravn Sørensen

NÆVNETS Energitilsynets afgørelse af 18. august 2009 stadfæstes.
AFGØRELSE

Energiklagenævnet har den 9. september 2009 modtaget en klage fra (XX) v/advokat Mogens Pahl Christensen, Aktieselskabet Advokaterne Amtmandstøften (herefter benævnt klager) over Energitilsynets afgørelse af 18. august 2009. Ved afgørelsen fandt Energitilsynet, at det ikke var urimeligt i medfør af varmeforsyningslovens¹ § 21, stk. 4, at Lørslev Fjernvarmeforsyning a.m.b.a. (herefter benævnt fjernvarmeforsyningen) havde stillet krav om betaling for klagers udtræden af fjernvarmeforsyning (udtrædelsesgodtgørelse). Energitilsynet anførte endvidere, at spørgsmålet om, hvorvidt fjernvarmeforsyningen konkret opfyldte betingelserne for at kunne opkræve en andel af anlægsudgifterne kunne indbringes for Ankenævnet på Energiområdet.

Sagens baggrund

Sindal kommunalbestyrelse² har den 9. april 1996 godkendt et projektforslag om tilslutningspligt for Energidistrikt 8, Lørslev by, hvor klagers ejendom er beliggende. Deklarationen om tilslutningspligt er tinglyst den 18. marts 1997

¹ Lovbekendtgørelse nr. 347 af 17. maj 2005 om varmeforsyning med senere ændringer.

² Pr. 1. januar 2007 Hjørring Kommune.

på bl.a. klagers ejendom. Af deklarationen fremgår, at kommunens godkendelse blev meddelte de berørte ejendomme ved brev af 15. august 1996. Klagers ejendom er således omfattet af projektforslaget, og tilslutningspligten var pålagt, da klager overtog ejendommen.

Klager ønskede efterfølgende at rive ejendommen ned og i stedet at opføre en lavenergibygning. Ved brev af 12. marts 2009 meddelte Hjørring Kommune fjernvarmeforsyningen, at kommunen automatisk meddeler dispensation fra tilslutningspligten i forbindelse med byggetilladelser til opførelsen af lavenergibygninger, jf. tilslutningsbekendtgørelsens § 17, stk. 3³, forudsat at ansøgeren ønsker anden form for opvarmning end fjernvarme. Forsyningen til klagers ejendom blev afbrudt den 21. april 2009, hvor den gamle ejendom blev revet ned. Klager har siden hen påbegyndt opførelsen af en lavenergibygning, der er undtaget fra tilslutningspligten.

I forbindelse med klagers ønske om at opføre en lavenergibygning rettede klager ved brev af 24. februar 2009 henvendelse til Energitilsynet vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt fjernvarmeforsyningen kunne opkræve en betaling for klagers udtræden af forsyningen. Af klagers henvendelse til Energitilsynet fremgår bl.a. følgende:

”[...]

Ifølge tlf. kontakt med Teknisk Forvaltning på Hjørring Kommune, er det ikke noget problem at blive frakoblet den nuværende forsyningskilde, når der i stedet bliver opført et lavenergihus. Dette er jo særdeles positivt, da man derved understøtter og bifalder opførelse af mere energivenligt hus.

Men der kan være et problem omkring vores fortsatte hæftelser overfor Lørslev Fjernvarmeværk – med hensyn til de næste 2 års anlægsarbejder.

Ydermere står der i Lørslev Fjernvarmeværks vedtægter, at man med 18 måneders varsel skal opsiges sin opkobling – hvilket i vores tilfælde har været umuligt, da vi i 5½ år har kæmpet med forsikringen omkring erstatning for nuværende beboelse, og ikke før nu har fået en afklaring.

Kommer vi til at hæfte både for de næste 18 måneders tilkobling og for de næste 2 års anlægsarbejder?

[...]”.

Energitilsynet vurderede ved den påklagede afgørelse, at det ikke var urimeligt i medfør af varmemforsyningslovens § 21, stk. 4, at fjernvarmeforsyningen hav-

³ Bekendtgørelse nr. 31 af 29. januar 2008 om tilslutning m.v. til kollektive varmemforsyningsanlæg.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 2 af 18

de stillet krav om betaling for klagers udtræden af fjernvarmeforsyning. Energitilsynet anførte endvidere, at spørgsmålet om, hvorvidt fjernvarmeforsyningen konkret opfyldte betingelserne for at kunne opkræve en andel af anlægsudgifterne, dvs. at fjernvarmeforsyningen ikke var økonomisk veldrevet og ikke var under løbende udbygning, kunne indbringes for Ankenævnet på Energiområdet.

Sagen for Energiklagenævnet drejer sig herefter om, hvorvidt der er rimeligt i medfør af varmeforsyningslovens § 21, stk. 4, at fjernvarmeforsyningen stiller krav om betaling.

Energiklagenævnet har tidligere truffet afgørelse i et antal sager om, hvorvidt et kollektivt varmeforsyningsanlæg ved en forbrugers udtræden af forsyningen kunne opkræve en andel af værkets anlægsudgifter, jf. nedenfor vedrørende Energiklagenævnets praksis. Ankenævnet på Energiområdet har ligeledes taget stilling til denne problemstilling. Der kan i den forbindelse henvises til Ankenævnets afgørelser af 1. august 2007 (Ankenævnets journalnumre 4/1920-0301-0048, 4/1920-0301-0052 og 4/1920-0301-0063. Ankenævnets afgørelser er offentliggjorte på ankenævnets hjemmeside: www.energianke.dk).

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 3 af 18

Energitilsynet har ved den påklagede afgørelse ikke taget stilling til, om betingelserne for at fjernvarmeforsyningen kan kræve udtrædelsesgodtgørelse er til stede. Energitilsynet har med klageadgang til Energiklagenævnet overladt det til Ankenævnet på Energiområdet at træffe afgørelse herom.

Sagen for Energiklagenævnet drejer sig således endvidere om, hvorvidt kompetencen til at tage stilling til, om et kollektivt varmeforsyningsanlæg ved en forbrugers udtræden kan opkræve en andel af anlægsudgifterne, tilkommer Ankenævnet på Energiområdet (uden klagemulighed til Energiklagenævnet) eller Energitilsynet.

Den påklagede afgørelse

Af Energitilsynets afgørelse af 18. august 2009 fremgår bl.a. følgende:

”[...]

Klage over krav om udtrædelsesgodtgørelse fra Lørslev Fjernvarmeforsyning A.m.b.a.

Den 24. februar 2009 klagede I til Energitilsynet over, at Lørslev Fjernvarmeforsyning A.m.b.a. havde stillet krav om betaling af udtrædelsesgodtgørelse som betingelse for udtrædelse af varmeforsyningen.

Lørslev Fjernvarmeforsyning har afgivet en redegørelse i sagen, som har været forelagt jer til udtalelse.

Det fremgår af sagen, at jeres ejendom i Lørslev da I erhvervede den var tilsluttet Lørslev Fjernvarmeforsyning.

Ejendommen var på dette tidspunkt omfattet af kommunalt vedtaget tilslutningspligt og forblivelsespligt. Dette indebar, at ejeren af ejendommen var forpligtet til at betale fjernvarmeforsynings faste afgifter.

I ønsker nu at nedrive ejendommen og opføre et lavenergihus. Hjørring Kommune har på grundlag af byggeplanerne for lavenergihuset givet jer en dispensation fra den kommunalt besluttede forblivelsespligt.

Denne offentligretlige dispensation tager ikke stilling til leveringsforholdet mellem jer og Lørslev Fjernvarmeforsyning, men indebærer, at I herefter kan vælge at udtræde af andelsselskabet, såfremt I ønsker det. Betingelserne for en sådan udtræden skal afgøres efter foreningsretlige regler, da Lørslev Fjernvarmeforsyning er et andelsselskab.

Det er således de vedtægter, der gælder mellem Lørslev Fjernvarmeforsyning og forbrugerne, der regulerer spørgsmålet om, hvorvidt der af fjernvarmeforsyningen kan opkræves udtrædelsesgodtgørelse.

Det fremgår af Lørslev Fjernvarmeforsynings vedtægter, der er anmeldt til Energitilsynets offentligt tilgængelige register, hvilket er en gyldighedsbetingelse efter varmeforsyningsloven, at forsyningen ved udtræden dels kan opkræve de faktiske udgifter ved afbrydelse af forsyningen, dels en andel af anlægs- og renoveringsudgifter.

I henhold til varmeforsyningslovens § 21, stk. 4, kan Energitilsynet gribe ind, såfremt priser eller leveringsbetingelser er urimelige eller i strid med varmeforsyningslovens prisbestemmelser.

Ved behandlingen af spørgsmålet om udtrædelsesgodtgørelse har Energitilsynet fundet, at det ikke kan anses for urimeligt, at en fjernvarmeforsyning hos den udtrædende forbruger opkræver de faktiske omkostninger forbundet med afbrydelsen af forsyningen.

I henhold til Energitilsynets praksis kan en fjernvarmeforsyning, der er organiseret som et andelsselskab på udtrædelsestidspunktet endvidere opkræve en andel af selskabets samlede anlægsudgifter på opsigelsestidspunktet med fradrag af de afskrivninger, der har været indregnet i priserne.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 4 af 18

Kravet om udtrædelsesgodtgørelse kan kun påkaldes, hvis selskabet ikke er økonomisk veldrevet og ikke er under løbende udbygning.

Da Lørslev Fjernvarmeforsynings anmeldte vedtægter er i overensstemmelse med Energitilsynets praksis, og da I efter det oplyste, efter at have opnået fritagelse fra den kommunale forblivelssespligt ønsker at udtræde af fjernvarmeforsyningen, finder Energitilsynet ikke, at det kan anses for urimeligt i henhold til varmforsyningslovens § 21, stk. 4, at Lørslev Fjernvarmeforsyning har stillet krav om betaling af udtrædelsesgodtgørelse som betingelse for udtræden.

Spørgsmålet om hvorvidt Lørslev Fjernvarmeforsyning konkret opfylder betingelserne for at kunne opkræve en andel af anlægsudgifterne, dvs. at selskabet ikke er økonomisk veldrevet og ikke er under løbende udbygning vil kunne indbringes for Ankenævnet på Energiområdet. Se om ankenævnet på www.energianke.dk. [...].”

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 5 af 18

Klagers synspunkter og bemærkninger

Klager finder, at Energitilsynets afgørelse skal ophæves og ændres, idet betingelserne for at rejse et krav om betaling af udtrædelsesgodtgørelse ikke er til stede. Til støtte herfor har klager navnlig anført følgende:

- Fjernvarmeforsyningen er et økonomisk veldrevet selskab, som er under løbende udbygning. Af Hjørring Kommunes hjemmeside fremgår det, at der pr. 8. september 2009 er seks parcelhusgrunde til salg i Lørslev, hvoraf to er reserveret. Det fremgår endvidere, at der er tre jordbrugsparceller til salg, hvoraf en er reserveret. Det fremgår endvidere af punkt 7 i lokalplan nr. 7.08.2005 om blandet boligformål, Hegnet i Lørslev af august 2005, at ny bebyggelse på de omhandlede grunde skal være tilsluttet fjernvarmeforsyningen inden ibrugtagning.
- Klagers tidligere ejendom var på 177 m². For varmeåret 2008/2009 har klagers samlede varmemeforbrug været på 17.372 kr. Dette er hverken ekstraordinært billigt eller ekstraordinært dyrt. Fjernvarmeprisen for fjernvarmeforsyningen giver således ikke identifikation for at antage, at selskabet ikke er økonomisk veldrevet. Selskabets regnskab for perioden 1. juli 2008 til 30. juni 2009 viser et positivt resultat på 82.973 kr. Resultatet er således 124.973 kr. bedre end det budgetterede resultat på -42.000 kr. Værket er i sit 16. regnskabsår, og gennem disse år er der sket en betydelig nedbrin-

gelse af den gæld, der var optaget i forbindelse med værket etablering.

- Lørslev er et lille bysamfund, hvor alle kender alle. Klager har i fem år haft en løbende dialog med formanden for fjernvarmeforsyningen omkring planerne om etablering af et lavenergihus og dermed udmeldelse af fjernvarmeforsyningen. Klager har svært ved at se, hvilken rådgivning fjernvarmeforsyningen skulle have været i stand til at yde til klager.
- Efter klagers oplysninger, har den anden forbruger, som fjernvarmeforsyningen henviser til, ikke betalt det beløb, som forsyningen har opkrævet i forbindelse med denne forbrugers udtræden.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Fjernvarmeforsyningens synspunkter og bemærkninger

Fjernvarmeforsyningen v/advokat Henning Julin, Advokatfirmaet Hjortlund & Partnere finder, at klager skal betale udtrædelsesgodtgørelse i forbindelse med klagers udtræden af forsyningen. Til støtte herfor her fjernvarmeforsyningen navnlig anført følgende:

Side 6 af 18

- Fjernvarmeforsyningen har tidligere tilkendegivet, at forsyningen, under hensyntagen til de vedtægter, aftaler og øvrige regler, som klager har tiltrådt ved indmeldelsen i forsyningen, vil acceptere klagers udmeldelse. Fjernvarmeforsyningen anerkender således, at klager har fået dispensation fra tilslutningspligten, når lavenergibygningen er opført. Fjernvarmeforsyningen betragter opsigelsesfristen på 18 måneder til at løbe fra den 1. april 2009.
- En anden forbruger, der er udtrådt af forsyningen for nogen tid siden, betalte i den forbindelse 56.778 kr. Et tilsvarende beløb må forventes i nærværende tilfælde. En endelig opgørelse kan dog først opgøres ved udgangen af opsigelsesperioden på 18 måneder. Reglerne om udtrædelsesgodtgørelse fremgår af vedtægterne, og der henvises i den forbindelse især til vedtægternes § 5, stk. 2, litra a og e.
- Aftalen mellem klager og fjernvarmeforsyningen er bindende for begge parter. Vedtægterne må anses for kendte og accepteret af klager, idet de blev udleveret i forbindelse med klagers køb af ejendommen. Klager har derfor hele tiden været bekendt med opsigelsesfristen på 18 måneder. Klager er endvidere bundet af den tinglyste deklaration.
- Fjernvarmeforsyningen er forundret over, at klager hverken i forbindelse med planerne om at nedrive ejendommen eller planer om at opføre en lavenergibygning henvendte sig til forsyningen. Fjernvarmeforsyningen blev således først opmærksom på problemstillingen i forbindelse med klagers henvendelse til Energitilsynet. Fjernvarmeforsynin-

gen har således ikke haft mulighed for at yde rådgivning vedrørende processen, hvilket forsyningen finder sandsynligvis ville have hjulpet på forståelsen mellem klager og forsyningen.

- Der er ikke nye aftagere på vej, der kan overtage den ledige varme. Der er tilsluttet en ny forbruger inden for to år. Selskabet er så forholdsvis ungt, at der stadig er gældmæssige forpligtelser, der skal betales af de tilbageværende brugere. 2008-regnskabet viser en gældsforpligtelse på ca. 6,2 mio. kr.

Energitilsynets synspunkter og bemærkninger

Energitilsynet finder, at afgørelsen af 18. august 2009 skal stadfæstes. Energitilsynet anfører, at tilsynet forstår klagen, som en klage over henvisningen til Ankenævnet på Energiområdet af vurderingen af, om de konkrete betingelser for, at fjernvarmeforsyningen kan opkræve udtrædelsesgodtgørelse, er til stede. Til støtte herfor har tilsynet navnlig anført følgende:

- Ankenævnet på Energiområdet blev etableret pr. 1. november 2004. Energitilsynet blev på et tilsynsmøde den 25. oktober 2004 orienteret om oprettelsen af ankenævnet. I den forbindelse blev tilsynet endvidere orienteret om, hvilke sager ankenævnet fremover ville behandle, herunder konkrete vurderinger af udtræden/udmeldelse. Ankenævnet har på denne baggrund behandlet denne typer sager siden nævnets etablering. Energitilsynet har derfor ikke taget stilling til de konkrete spørgsmål om, hvorvidt fjernvarmeforsyningen kan anses for økonomisk veldrevet til. Energitilsynet har i stedet henvist klager til at indbringe disse spørgsmål for Ankenævnet på Energiområdet.

Øvrige oplysninger

Dansk Fjernvarme, der er medlemsorganisation for omkring 400 fjernvarmeverker fordelt over hele Danmark, har udarbejdet en vejledning til almindelige leveringsbetingelser, som foreningens medlemmer kan tage udgangspunkt i, når de skal udarbejde leveringsbetingelser/vedtægter. Af Dansk Fjernvarmes standard som blev udsendt i januar 2006 fremgår følgende vedrørende udtrædelsesgodtgørelse:

”[...]

Udtrædelsesvilkår

2.18 Udtrædelse af VÆRKET kan finde sted med 18 måneders skriftlig varsel af ejeren til et regnskabsårs udløb.

Udtrædelse er dog til enhver tid begrænset af lovgivningen og offentlige myndigheders beslutninger.

Ad 2.18 For at sikre VÆRKET en rimelig frist i forhold til budgetlægning og beregning af tariffer, vil det være hensigtsmæssigt med en opsigelsesfrist på 18 måneder.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 7 af 18

2.19 På udtrædelsestidspunktet er der pligt til at betale:

a. Bidrag i henhold til årsopgørelse.

b. Skyldige bidrag.

c. Et beløb til dækning af udgifter ved afbrydelse af stikledningen ved hoved-/fordelingsledningen, nedtagning af måler og andet tilhørende VÆRKET.

d. VÆRKETs omkostninger ved eventuel fjernelse af de VÆRKET tilhørende ledninger på ejendommen i det omfang sådanne ledninger alene vedrører FORBRUGERENS varmekforsyning.

Hvis det ikke er muligt at overdrage den ledigblevne kapacitet til nye FORBRUGERE, kan endvidere kræves:

e. Andel af anlægs- og renoveringsudgifter, der er specificeret i VÆRKETs regnskab - tidligere end 2-årsdagen før udtrædelsestidspunktet, og hvorpå VÆRKET foretager afskrivninger. Beløbet beregnes som ejerens andel af VÆRKETs samlede anlægsudgifter på opsigelsestidspunktet med fradrag af de afskrivninger, der har været indregnet i priserne.

Andel af VÆRKETs ovennævnte anlægsudgifter med fradrag af foretagne afskrivninger beregnes på grundlag af den udtrædende ejers andel af VÆRKETs samlede registrerede tilslutningsværdi (afgiftspligtige areal, rumfang, hedeblade etc.) i regnskabsåret inden opsigelsen.

[...].

Fjernvarmekforsyningens vedtægter om udtrædelse er opbygget på samme måde, som Dansk Fjernvarmes standard. Det fremgår af den påklagede afgørelse, at fjernvarmekforsyningen har anmeldt sine vedtægter til Energitilsynet. Af fjernvarmekforsyningens vedtægter fremgår bl.a. følgende:

”[...]

**Vedtægter
for
Lørsløv Fjernvarmekforsyning A.m.b.A.**

[...]

**§ 5
Udtrædelsesvilkår**

5.1 Udtrædelse af selskabet kan finde sted med 18 måneders varsel til et regnskabsårs udløb.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 8 af 18

Udtrædelse er dog til enhver tid begrænset af lovgivning og offentlige myndigheders beslutninger.

- 5.2 På udtrædelsestidspunktet forpligter andelshaveren sig til at betale:
- a. Afgifter i henhold til årsopgørelsen.
 - b. Eventuelt skyldige afgifter.
 - c. Et beløb til dækning af udgifter ved afbrydelse af stikledningen ved fordelingsledningen, nedtagning af måler og andet tilhørende selskabet.
 - d. Selskabets omkostninger ved eventuel fjernelse af de selskabet tilhørende ledninger på den udtrædendes ejendom i det omfang sådanne ledninger alene vedrører den udtrædendes varmforsyning.

3. maj 2010
J.nr.: 1021-235
Eksp.nr.: 49007
SSH-EKN

Endvidere skal bestyrelsen foranledige opkrævet:

Side 9 af 18

- e. Andel af anlæg og renoveringsudgifter, der er godkendt af generalforsamlingen – tidligere end 2-årsdagen for udtrædelsestidspunktet og hvorpå selskabet foretager afskrivninger. Beløbet beregnes som den udtrædendes andel af selskabets samlede anlægsudgifter på opsigelsestidspunktet med fradrag af de afskrivninger, der har været indregnet i priserne.

Den udtrædendes andel af selskabets ovennævnte anlægsudgifter med fradrag for foretagne afskrivninger beregnes på grundlag af den udtrædende andelshavers andel af selskabets samlede registrerede forbrugsuafhængige indtægter i regnskabsåret inden opsigelsen.

- 5.4 En udtrædende andelshaver har ikke krav på nogen andel af selskabets formue.
- 5.5 Ledninger, der tilfører naboejendomme varme, fjernes ikke, og den udtrædende er forpligtet til, efter forlangende fra selskabet at lade selskabets tinglyse sædvanlig deklaration om sådanne ledningers fortsatte beliggenhed, eftersyn og reparation.

[...].”

Retsgrundlaget

Varmeforsyningsloven (Lovbekendtgørelse nr. 347 af 17. maj 2005 om varmforsyning med senere ændringer) regulerer i lovens kapitel 4 priser og betingelser for levering af bl.a. fjernvarme. Af lovens § 21 fremgår følgende:

”[...]

§ 21. Tariffer, omkostningsfordeling og andre betingelser for de af § 20 og § 20 b omfattede ydelser skal med angivelse af grundlaget herfor anmeldes til et af transport- og energiministerens nedsat tilsyn (Energitilsynet) efter regler fastsat af tilsynet.

Stk. 2. Transport- og energiministeren kan bestemme, at visse sager ikke skal anmeldes.

Stk. 3. Tariffer, omkostningsfordeling og andre betingelser, der ikke er anmeldt som foreskrevet efter stk. 1, er ugyldige.

Stk. 4. Finder Energitilsynet, at tariffer, omkostningsfordeling eller andre betingelser er urimelige eller i strid med bestemmelserne i §§ 20, 20 a eller 20 b eller regler udstedt i henhold til loven, giver tilsynet, såfremt forholdet ikke gennem forhandling kan bringes til ophør, pålæg om ændring af tariffer, omkostningsfordeling eller betingelser.

...

[...]”.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 10 af 18

Varmeforsyningslovens § 21, stk. 4, er en retlig standard og skal således udfyldes og gives indhold gennem retsanvendelsen. De kollektive varmforsyningsvirksomheders opkrævning af udtrædelsesgodtgørelse er behandlet i den juridiske litteratur. Der kan i den forbindelse henvises til ”Varmeforsyningsloven med kommentarer” af Klavs V. Gravesen m.fl., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 1. oplag, 2004, side 161 ff., hvoraf bl.a. fremgår følgende:

”[...]

Bindingsperiode

[...]

I forlængelse heraf kan det nævnes, at forbrugerne heller ikke kan forpligtes til at være medlem af et forbrugerejet selskab.

[...]

Betingelser ved udtræden

Med hensyn til udtrædelsesgodtgørelse – det vil sige betaling for afbrydelse af forsyningsforholdet – har Energitilsynet praksis været den, at udgangspunktet er, at et varmekværk er berettiget til at opkræve udtrædelsesgodtgørelse hos en forbruger, der ønsker at udtræde, uanset om det er hjemlet i en tidligere indgået kontrakt eller leveringsbestemmelser.

Baggrunden herfor er, at varmekværket må kunne kræve, at forbrugeren ”rydder op efter sig økonomisk”, for at de øvrige forbrugere ikke skal betale forrentning og afskrivning af den del af anlægsinvesteringerne, der vedrører den udtrådte forbruger.

Hvis den ledige kapacitet derimod kan udnyttes af en anden forbruger, og værket i øvrigt er økonomisk velfunderet, kan kun de faktiske afbrydelsesomkostninger opkræves.

Sammenfattende har det på denne baggrund være Energitilsynets praksis at anse det for urimeligt at opkræve udtrædelsesgodtgørelse, såfremt der finder en løbende udbygning af værket/tilslutning af nye forbrugere sted (der således er med til at overtage den udtrædendes forpligtelser), og værket må anses for at være økonomisk veldrevet.

[...]"

Der kan endvidere henvises til "Varmeforsyningsloven med kommentarer" af Bent Ole Gram Mortensen m.fl., Forlaget Thomson, 1. udgave, 1. oplag, 2003 s. 163ff., hvoraf bl.a. fremgår følgende:

"[...]

Aftaler, bindingsperioder og betaling for udtræden

[...]

I ankenævnspraksis accepteres kravet om *udtrædelsesgodtgørelse* i vidt omfang. Gas- og Varmeprisudvalget har i Monopolankenævnets kendelse af 22.11.1985 i sagen Fr. Ebner mod Gas- og Varmeprisudvalget, j.nr. 36/84 beskrevet udvalget overordnede princip herfor: "I almindelighed må det derfor være rimeligt, at varmegærkerne, med henvisning til de gensidige forpligtelser, der er fastlagt i de indgåede kontrakter, må kunne fastsætte udmeldelsesbeløb, der repræsenterer nutidsværdien af forbrugernes andel i de faste omkostninger i den resterende del af bindingsperioden, svarende til det bidrag som fællesskabet, jf. den indgåede aftale, kunne have forventet af ham".

[...]"

Af lovbekendtgørelse nr. 1115 af 8. november 2006 med senere ændringer om bekendtgørelse af lov om elforsyning fremgår bl.a. følgende vedrørende Energitilsynets kompetence:

"[...]

Kapitel 11

Energitilsynet

§ 78. Til varetagelse af tilsyns- og klagefunktion på energiområdet nedsætter transport- og energiministeren et Energitilsyn. Energitilsynet behandler ikke klager vedrørende civilretlige tvister.

...

[...]"

Med bestemmelsen i elforsyningslovens § 78, stk. 1, 2. pkt., som har været gældende fra 1. november 2004, blev der fastsat en afgrænsning af Energitilsynets kompetence, hvorefter Energitilsynet ikke skal behandle klager vedrø-

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 11 af 18

rende civilretlige tvister. Af bemærkningerne til lovforslaget til bestemmelsen (lovforslag nr. L 236 fremsat den 21. april 2004 af økonomi- og erhvervsministeren om lov om ændring af lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning og lov om varmforsyning) fremgår bl.a.:

“[...]

Med bestemmelsen fastsættes en udtrykkelig afgrænsning af Energitilsynets kompetence, hvorefter tilsynet ikke skal behandle klager vedrørende civilretlige tvister. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at konkrete klager vedrørende civilretlige mellemværender mellem en energiforbruger og et selskab kan behandles ved et eventuelt godkendt, privat ankenævn på energiforsyningsområdet og ikke ved Energitilsynet. Ændringen forudsættes sat i kraft samtidig med oprettelsen af et godkendt, privat ankenævn på energiforsyningsområdet.

...

Afgrænsningen af Energitilsynets kompetence baserer sig på sondringen mellem civilretlige og offentligretlige tvister. Den fastsatte kompetenceafgrænsning gælder i forhold til alle civilretlige klager, herunder også klager fra erhvervsdrivende

...

Den enkelte forbrugers retsstilling i forhold til et energiselskab hviler på både privatretlige regler (f.eks. aftalelov, købelov mv.), offentligretlige regler (f.eks. markedsføringslov, prismærkningslov mv.) og offentligretlige regler på energiområdet (energiforsyningslovene). Erhvervsdrivendes overtrædelser af de offentligretlige regler fører dog først og fremmest til sanktioner, som er tillagt den pågældende tilsynsmyndighed i love, typisk påbud, forbud og bøder – uden at overtrædelserne automatisk har civilretlige konsekvenser i forholdet mellem forbrugeren og selskabet.

Et godkendt, privat ankenævn på energiforsyningsområdet vil på grundlag af de privatretlige regler, f.eks. aftalelov, købelov, formueretlige grundsætninger, erstatningsregler, herunder den rets skabte erstatningspraksis, produktansvarslov mv. kunne behandle civilretlige klager vedrørende det konkrete civilretlige mellemværende mellem forbrugeren og selskabet. I et vist omfang kan offentligretlige regler inddrages i sagens afgørelse, hvis de har betydning for den konkrete civilretlige tvist.

Energitilsynet vil også efter oprettelsen af et privat ankenævn på energiområdet skulle varetage den del af det offentligretlige tilsyn med selskabernes overholdelse af energilovgivningen, som tilsynet i dag er tillagt i lovgivningen. Det karakteristiske for tilsynet med offentligretlige regler er, at tilsynsmyndighedens sanktioner er fremadrettede, dvs. tilsynet konstaterer en ulovlig tilstand og giver pålæg om at ændre denne tilstand med virkning for fremtiden.

På baggrund af sondringen mellem civilretlige og offentligretlige tvister vurderes det, at et eventuelt privat ankenævn eksempelvis

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 12 af 18

skal kunne behandle klager om konkrete mellemværender mellem forbrugere og selskaber vedrørende måler- og anlægsfejl, restanceinddrivelse og betalingsbetingelser, fastsættelse af acontobetalinger, flytteafregning og ejerskifte, udmeldelse/udtræden af forsyningsvirksomheder, varsling af prisforhøjelser, ejer/lejerhæftelse samt etablering af direkte kundeforhold samt leveringskvalitet og betalinger for ændring af leveringsomfang. Energitilsynet vil imidlertid som offentligretlig tilsynsmyndighed fortsat være beføjet til også på disse områder at meddele påbud om at bringe eventuelle ulovlige forhold i overensstemmelse med energilovgivningen samt at anvende de øvrige sanktionsmuligheder, som tilsynet er tillagt i lovgivningen.
[...].

Energiklagenævnets praksis

Energiklagenævnet har truffet afgørelse i flere sager om udtrædelsesgodtgørelse og har derved medvirket til at udfylde den retlige standard for, hvornår opkrævning af udtrædelsesgodtgørelse er urimelig i medfør af varmemforsyningslovens § 21, stk. 4.

I afgørelse af 2. februar 2001 (Energiklagenævnets j.nr. 97-2311-0003) fastslog nævnet, at det er en betingelse for at kunne opkræve udtrædelsesgodtgørelse, at bestemmelserne herom i selskabets vedtægter er anmeldt til Energitilsynet i medfør af § 21, stk. 1 og 8, i dagældende varmemforsyningslov, inden kravet om godtgørelse fremsættes overfor den forbruger, der ønsker at udtræde fra varmemværket.

Det er Energiklagenævnets og Energitilsynets praksis, at vurderingen af, om opkrævning af udtrædelsesgodtgørelse er urimelig i medfør af varmemforsyningslovens § 21, stk. 4, og dermed om der sker en belastning af de tilbageværende forbrugere forudsætter, at der tages stilling til, om den ledigblevne kapacitet er overdraget til nye forbrugere, samt til værkets økonomi. Ved vurderingen af om den ledigblevne kapacitet er overdraget til nye forbrugere må de udmeldte forbrugeres ejendommens afregningspligtige areal for værkets faste afgift - som er udtryk for den kapacitet værket skal stille til rådighed - sammenlignes med det afregningspligtige areal for de nye forbrugere.

I afgørelse af 5. april 2002 (Hirtshals Fjernvarme, j.nr. 97-2311-0050), fandt Energiklagenævnet, uanset at Hirtshals Fjernvarmemforsyning efter de foreliggende økonomiske oplysninger måtte anses for veldrevet, ikke anledning til at kritisere Energitilsynets vurdering af, at det ikke var urimeligt, at klagerne skulle udrede en udtrædelsesgodtgørelse. Nævnet lagde herved vægt på, at værket forventede en stigning i antallet af udmeldelser samt en nedgang i antallet af tilmeldinger til fjernvarmemværket.

I Energiklagenævnets afgørelse af 13. oktober 2005 (j.nr. 21-340) foretog nævnet en vurdering af, hvorvidt det var rimeligt efter varmemforsyningslovens

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 13 af 18

§ 21, stk. 4, at Sønder Herreds Kraftvarmeværk a.m.b.a. opkrævede udtrædelsesgodtgørelse fra en forbruger, der ikke var andelshaver. Af værkets vedtægter fremgik, at levering til ikke-andelshavere kunne ske på leveringsvilkår, der svarede til de, der gjaldt for andelshavere. Efter en konkret vurdering fandt Energiklagenævnet, i lighed med Energitilsynet, at det ikke var urimeligt, at værket opkrævede udtrædelsesgodtgørelse fra forbrugeren.

Ved tre afgørelser af 10. september 2007 behandlede Energiklagenævnet spørgsmålet om, hvorvidt distributionsselskabet E.ON Varme Danmark A/S (tidligere NESAs Varme A/S) kunne opkræve godtgørelse fra tre forbrugere, der ønskede at udtræde fra varmeleveringen fra Slagslunde Kraftvarmeværk (j.nr. 21-478, 21-486 og 21-487). Kraftvarmeværket var ejet af E.ON Produktion Danmark A/S (tidligere NESAs Produktion A/S), som leverede varme til E.ON Varme Danmark A/S. Ved den påklagede afgørelse fandt Energitilsynet, at det ikke forekom urimeligt efter varmemforsyningslovens § 21, stk. 4, at forbrugeren kunne udtræde af varmeleveringen uden at betale en godtgørelse herfor. Af afgørelserne fremgår bl.a. følgende:

3. maj 2010
J.nr.: 1021-235
Eksp.nr.: 49007
SSH-EKN

Side 14 af 18

”[...]

Det er Energiklagenævnets og Energitilsynets praksis, at vurderingen af, om opkrævning af udtrædelsesgodtgørelse er urimelig i medfør af varmemforsyningslovens § 21, stk. 4, - og dermed om der sker en belastning af de tilbageværende forbrugere – forudsætter, at der tages stilling til, om den ledigblevne kapacitet er overdraget til nye forbrugere, samt til værkets økonomi. Ved vurderingen af om den ledigblevne kapacitet er overdraget til nye forbrugere må de udmeldte forbrugeres ejendommens afregningspligtige areal for værkets faste afgift - som er udtryk for den kapacitet værket skal stille til rådighed – sammenlignes med det afregningspligtige areal for de nye forbrugere.

...

Energiklagenævnets bemærkninger

...

Energitilsynets grundlæggende synspunkt om udtrædelsesgodtgørelse er ved flere afgørelser tiltrådt af nævnet, såfremt en sådan mulighed bl.a. fremgår af værkets vedtægter, og disse er anmeldt til Energitilsynet, inden kravet om godtgørelse fremsættes. En forbruger, der ønsker at ophøre med at aftage varme fra værket, skal betale sin forholdsmæssige andel af varmeværkets gæld på udtrædelsestidspunktet, således at der ikke påføres de forbrugere, der fortsat aftager varme fra værket, en økonomisk byrde. Det vil dog være urimeligt, at der opkræves en egentlig udtrædelsesgodtgørelse, hvis der løbende gennem tilslutning af nye forbrugere, der overtager den udtrædendes forpligtelser til afvikling af gæld, sker en udbygning af værket, og at værket samtidig anses som økonomisk veldrevet.

[...]”.

Energiklagenævnet har ved afgørelse af 11. februar 2010 (j.nr. 1021-234) behandlet spørgsmålet om, hvilken metode for beregning af udtrædelsesgodtgørelse E.ON Varme Danmark ApS kunne anvende. Energitilsynet pålagde ved afgørelse af 20. august 2009 anpartsselskabet E.ON at ændre sin almindelige leveringsbestemmelser, således at E.ON ikke længere måtte beregne krav om udtrædelsesgodtgørelse som en andel af selskabets samlede anlægsudgifter på opsigelsestidspunktet med fradrag af de afskrivninger, der havde været indregnet i priserne. Energitilsynet fandt, at E.ON i stedet kunne anvende en metode, hvorefter beregning af godtgørelsen skete som en kapitalisering af den gennemsnitlige varmeafgift i den resterende del af bindingsperioden. Energitilsynets afgørelse var bl.a. begrundet i de særlige ejermæssige forhold og den ejermæssige indflydelse, der gør sig gældende i andelsselskaber, men ikke i anpartsselskaber. Energiklagenævnet ophævede Energitilsynets afgørelse. Energiklagenævnet lagde bl.a. vægt på, at såfremt Energitilsynet ville indføre ændrede regler, og de ikke skulle gælde generelt, men kun for varmemforsyningsvirksomheder, der er organiseret på en bestemt måde, måtte der stilles strenge krav til, at der under respekt af den almindelige lighedsgrundsætning var en rimelig og saglig grund til at forskelsbehandle virksomhederne. Energiklagenævnet fandt, at disse betingelser ikke var opfyldte, da det var nævnets vurdering, at ejerskabet af en andel reelt ikke medfører en større indflydelse på driften af selskabet end den indflydelse, som en almindelig kunde ville have i f.eks. et anpartsselskab. Det ejermæssige forhold mellem kunden (andelshaveren) og varmemforsyningselskabet og dermed den pågældendes indflydelse på selskabets drift er for begrænset til, at der kunne lægges afgørende vægt på det.

Energiklagenævnets afgørelser er offentliggjorte på Energiklagenævnets hjemmeside: www.ekn.dk.

Energiklagenævnets begrundelse for afgørelse

Ad Fjernvarmeforsyningslovens vedtægter og rimeligheden af krav om udtrædelsesgodtgørelse

Det følger af varmemforsyningslovens § 21, stk. 1, at tariffer, omkostningsfordeling og andre betingelser for bl.a. levering af varmt vand skal anmeldes til Energitilsynet. I medfør af lovens § 21, stk. 3, er det en gyldighedsbetingelse, at der er sket en anmeldelse til Energitilsynet. Et kollektivt varmemforsyningsanlæg, der ikke har anmeldt sine leveringsbetingelser, vedtægter o. lign. til Energitilsynet, kan således ikke gøre vedtægterne gældende overfor værkets forbrugere.

Det fremgår af § 5.2 i fjernvarmeforsyningslovens vedtægter, at en andelshaver, der ønsker at udtræde af fjernvarmeforsyningen, bl.a. forpligter sig til at betale afgifter i henhold til årsopgørelsen og eventuelle skyldige afgifter m.v. Vedtægterne er bygget op over Dansk Fjernvarmes standard/vejledning.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 15 af 18

Energiklagenævnet har i flere sager vurderet, at det ikke er urimeligt, at et kollektivt varmemforsyningsanlæg fremsætter krav om betaling af udtrædelsesgodtgørelse, når leveringsbetingelserne, der indeholder denne mulighed, er gyldigt anmeldt til Energitilsynet. Energiklagenævnet lægger på baggrund af oplysningerne i sagen til grund, at fjernvarmeforsyningen har anmeldt sine vedtægter til Energitilsynet. Vedtægterne er således gyldige. Energiklagenævnet finder på denne baggrund, at det ikke er urimeligt i medfør af varmemforsyningslovens § 21, stk. 4, at fjernvarmeforsyningen fremsætter krav om, at klager skal betale udtrædelsesgodtgørelse. Energiklagenævnet har herved endvidere lagt vægt på, at fjernvarmeforsyningens vedtægter følger Dansk Fjernvarmes standard/vejledning. Indholdsmæssigt følger vedtægterne således også de leveringsbetingelser om udtrædelsesgodtgørelse, som nævnet i sin praksis på området tidligere har godkendt, jf. ovenfor. Fjernvarmeforsyningen kan således opkræve de udgifter, der fremgår af vedtægternes § 5.2, litra a–d, dvs. de faktiske omkostninger ved afbrydelsen af forsyningen til klagers ejendom.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 16 af 18

Ad Energitilsynets kompetence/fjernvarmeforsyningens opkrævning af en andel af selskabets anlægsudgifter

Energiklagenævnet har i flere sager taget stilling til Energitilsynets vurdering af, om et kollektivt varmemforsyningsanlæg, udover de faktiske omkostninger ved en forbrugers udtræden, også kunne opkræve en andel af selskabets samlede anlægsudgifter på opsigelsestidspunktet. Nævnet har i sin praksis lagt vægt på, at der ved forbrugerens udtræden ikke må påføres de øvrige forbrugere en økonomisk byrde. Nævnet har i denne vurdering inddraget forsyningsselskabs økonomi og det forhold, om den ledigblevne kapacitet er overdraget til nye forbrugere.

Nævnet har dog ikke tidligere haft lejlighed for at tage stilling til, om sager vedrørende krav om udtrædelsesgodtgørelse henhører under energimyndighedernes kompetence (Energitilsynet og Energiklagenævnet), eller om der er tale om civilretlige tvister, der henhører under Ankenævnet for Energiområdet.

Ved afgørelserne af 10. september 2007 (j.nr. 21-478, 21-486 og 21-487, jf. ovenfor) var Energiklagenævnet ikke bekendt med, at Ankenævnet på Energiområdet havde vurderet, at spørgsmålet om udtrædelsesgodtgørelse faldt indenfor ankenævnets kompetenceområde. I forbindelse med sagernes behandling gjorde hverken Energitilsynet, der visiterer Ankenævnets sager, eller Ankenævnet på Energiområdet Energiklagenævnet opmærksom på dette forhold. Energiklagenævnet traf derfor afgørelse i sagerne uden at forholde sig hertil. Ankenævnet meddelte efterfølgende Energiklagenævnet om Ankenævnets vurdering, som nævnet først ved den foreliggende sag har haft lejlighed til at tage stilling til.

Ankenævnet på Energiområdet blev oprettet pr. 1. november 2004. Ankenævnet er et privat ankenævn, der behandler klager, der angår køb og levering af energiydelser fra energiforsyningsvirksomheder (civilretlige tvister). Energiti-

synet er nedsat i medfør af elforsyningsloven § 78. Af § 78, stk. 1, 2. pkt., der trådte i kraft den 1. november 2004⁴, fremgår, at Energitilsynet ikke behandler klager vedrørende civile tvister. Det var med lovændringen meningen, at sager om civile tvister indenfor energiområdet fremover skulle behandles af et privat forbrugerankenævn (Ankenævnet på Energiområdet). Øvrige sager indenfor energiområdet skulle uændret behandles af energimyndighederne (Energitilsynet og Energiklagenævnet). Af lovforarbejderne til § 78, stk. 1, 2. pkt. fremgår det således bl.a., at mellemværender angående udmeldelse/udtrædelse af forsyningsvirksomheder skal kunne behandles af et godkendt privat ankenævn. Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse, at det følger af nævnets praksis, at de generelle bestemmelser i elforsyningslovens §§ 78 og 80 om Energitilsynets funktioner og nedsættelse finder anvendelse på Energitilsynet som sådan, uafhængig af, hvilket lovområde Energitilsynet konkret behandler sager efter. Det vil sige at bestemmelserne også finder anvendelse, når Energitilsynet behandler sager efter f.eks. varmforsyningsloven.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 17 af 18

Når en forbruger og et kollektivt varmforsyningsanlæg indgår en aftale om levering af fjernvarme, er der tale om et civilretligt forhold. Der er således ikke tale om, at en offentlig myndighed træffer en afgørelse. Forholdet mellem de to parter er reguleret af anlæggets leveringsbetingelser og den indgåede aftale. Som det fremgår ovenfor skal forsyningsanlæggets leveringsbetingelser dog anmeldes til Energitilsynet for at være gyldige. Om en forbruger kan udtræde af en indgået aftale, og betingelserne herfor, afhænger således af indholdet og gyldigheden af den indgåede aftale. Aftalen vil som udgangspunkt angå forbrugerens køb og anlæggets levering af en energiydelse. Energiklagenævnet er på denne baggrund enig med Energitilsynet i, at vurderingen af, om fjernvarmforsyningen kan opkræve en andel af forsyningens anlægsudgifter i forbindelse med klagers udtrædelse, fremover tilkommer Ankenævnet på Energiområdet og ikke Energitilsynet, jf. elforsyningslovens § 78, stk. 1, 2. pkt., idet der er tale om en civilretlig tvist. Energiklagenævnet har i den forbindelse endvidere lagt vægt på lovforarbejderne til § 78, stk. 1, 2. pkt. Energiklagenævnet finder således, at det er med rette, at Energitilsynet har henvist dette spørgsmål til Ankenævnet. Det forhold, at Energiklagenævnet i 2007, efter oprettelsen den 1. november 2004 af Ankenævnet på Energiområdet, har behandlet sager vedrørende udtrædelsesgodtgørelse, kan ikke føre til et andet resultat.

Energiklagenævnet kan ikke henvise klagen til Ankenævnet på Energiområdet, da der er tale om et privat ankenævn, jf. forvaltningslovens⁵ § 7, stk. 2, modsætningsvis. Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse endvidere, at Ankenævnet på Energiområdets afgørelser ikke kan påklages til Energiklage-

⁴ Jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 913 af 30. august 2004 om ikrafttræden af dele af lov om ændring af lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning og lov om varmforsyning (Privat ankenævn for energiområdet).

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1365 af 7. december 2007 med senere ændringer.

nævnet. Energiklagenævnet sender dog denne afgørelse til orientering til Ankenævnet på Energiområdet. Ankenævnet på Energiområdet kan kontaktes på telefon 72 26 82 00 eller pr. e-mail: post@energianke.dk. Nærmere oplysninger om ankenævnet fremgår på dette ankenævns hjemmeside: www.energianke.dk.

Herefter stadfæstes Energitilsynets afgørelse af 18. august 2009.

Energiklagenævnets afgørelse

Energitilsynets afgørelse af 18. august 2009 stadfæstes.

Sagen har været behandlet på Energiklagenævnets møde den 3. maj 2010.

Afgørelsen er truffet af Energiklagenævnet i henhold til § 26 i lov om varmeforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 347 af 17. maj 2005 med senere ændringer.

Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Søgsmål ved domstolene til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter lov om varmeforsyning eller regler, der er udstedt efter denne lov, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jfr. § 26, stk. 4, i lov om varmeforsyning.

Afgørelsen offentliggøres i anonymiseret form på Energiklagenævnets hjemmeside.

3. maj 2010

J.nr.: 1021-235

Eksp.nr.: 49007

SSH-EKN

Side 18 af 18

P. N. V.

Poul K. Egan
Nævnshoved

/ Signe Sara Hildebrandt
Fuldmægtig